

ЮРИДИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Кафедра господарського, повітряного та космічного права

ЗАТВЕРДЖУЮ

Зав. кафедри Нецька Л.С.
(підпис) (ПІБ)
« 20 » 04 2023 р.

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

з дисципліни «Правове регулювання банкрутства»

Затверджено на засіданні кафедри

Протокол № 6 від « 20 » 04 2023 р.

Розробник: к.ю.н., доц. Любов НЕЦЬКА

Однією із форм занять, під час яких студенти набувають знань та умінь з дисципліни «Правове регулювання банкрутства», є практичні заняття.

Практичне заняття – це навчальне заняття, під час якого аналізуються основні теоретичні положення в межах предмета дисципліни, формуються навички і вміння їх практичного застосування через індивідуальне виконання відповідно сформульованих завдань. Основними завданнями практичного заняття є поглиблення та уточнення знань, здобутих на лекціях і в процесі самостійної роботи; набуття первинного досвіду застосування норм права, що регулюють відносини банкрутства, а також судової практики; закріплення вже набутих навичок роботи з нормативними та процесуальними документами.

Структурно практичне заняття передбачає попередній контроль знань, навичок і вмінь студентів; формулювання загальної проблеми та її обговорення за участю студентів; розв'язання задач та їх обговорення.

До кожного практичного заняття пропонуються питання для розгляду і питання для самоконтролю, задачі і/або завдання, які потрібно опрацювати до заняття або під час заняття (*вказується*), реферати. Відповіді на питання заслуховуються і обговорюються під час заняття, аналізуються на прикладах, а також з'ясовуються шляхом вирішення задач і завдань.

Належна підготовка до практичного заняття передбачає опрацювання конспекту лекцій з дисципліни та відповідного законодавства до теми. Рекомендована література допомагає здійснити теоретичну підготовку та виконати задачі і завдання.

Практичне 1.

Загальні положення про правове регулювання неспроможності/банкрутства

1. Історичний розвиток неспроможності.
2. Принципи та методи правового регулювання банкрутства.
3. Законодавство у справах про банкрутство.
4. Державний орган з питань банкрутства

Загальні рекомендації до теми. При підготовці до заняття необхідно опрацювати положення розділу 1 Книги першої Кодексу України з процедур банкрутства, додатково приділити увагу термінології, поданій у ст. 1 КУзПБ. Варто звернути увагу на неоднозначність змісту поняття «неплатоспроможність».

Відповідно до Положення про Міністерство юстиції України від 2 липня 2014 року (*з наступними змінами*) саме цей суб'єкт на даний час є Державним органом з питань банкрутства. Тому для з'ясування його повноважень у відносинах банкрутства доцільно опрацювати зазначене Положення.

До даної теми пропонуються реферати. Для їх написання потрібно використати рекомендовану літературу про історію становлення інституту

банкрутства та здійснити власний пошук джерел. Можливі пропозиції щодо інших тем рефератів, але в межах тематики практичного. Їх необхідно наперед узгодити з викладачем. За темами виконаних рефератів на практичному занятті відбудеться обговорення основних етапів розвитку неспроможності.

Література: основна – 1-5, 10-12, 19-23, 31, 34, 35, 50; додаткова – 2, 4, 6, 7, 8, 9.

Питання для контролю

1. Що Ви розумієте під неспроможністю і банкрутством? Як ці поняття співвідносяться? Обґрунтуйте.
2. Чи відносяться відносини неспроможності до предмета господарського права? Обґрунтуйте.
3. Чи відносяться відносини неспроможності до предмета господарського процесуального права? Обґрунтуйте.
4. Чи всі суб'єкти господарювання можуть визнаватись банкрутами?
5. Яким законодавством регулюються відносини неплатоспроможності банків?
6. Якими повноваженнями наділений Державний орган з питань банкрутства?

Теми рефератів, які виконуються за бажанням, та слухаються на занятті:

1. Виникнення права неспроможності у Давньому Римі.
2. Конкурсне право в епоху середньовіччя (XII-XVI ст.)
3. Давньоруські пам'ятки як свідчення зародження відносин банкрутства на Русі.
4. Розвиток інституту банкрутства у Західній Європі у XVII- XIX ст.
5. Законодавство про конкурсний процес у царській Росії та його вплив на Україну.
6. Загальна характеристика Закону України «Про банкрутство» 1992 року.
7. Правовий статус державного органу з питань банкрутства в Україні.

Практичне 2. Заходи щодо запобігання банкрутству боржника. Позасудові процедури. Юрисдикція

1. Досудова санація.
2. Судові процедури, які застосовуються щодо боржника.
3. Порядок розгляду спорів, стороною в яких є боржник.
4. Юрисдикція. Підсудність.

Загальні рекомендації до теми. КУзПБ передбачає заходи щодо запобігання банкрутству боржника - юридичної особи та позасудові процедури. Їх потрібно дослідити та проаналізувати. Варто звернути увагу, що санація

боржника до відкриття провадження у справі про банкрутство здійснюється за ініціативою боржника і відповідно до плану санації боржника. Вона відрізняється від судової санації, яка здійснюється під час провадження у справі про банкрутство.

У ст. 6 КУзПБ визначені судові процедури, які застосовуються щодо боржника. Потрібно за допомогою конспекту лекцій та рекомендованої літератури скласти загальну характеристику про них.

Порядок розгляду спорів, стороною в яких є боржник, ґрунтується на нормах Господарського процесуального кодексу з врахуванням норм ст. 7 КУзПБ. Важливе значення має питання про юрисдикцію та підсудність справ про банкрутство та пов'язаних з неплатоспроможністю спорів. Тому варто проаналізувати ст. 8 КУзПБ.

Література: основна – 1, 3, 11, 41, 45, 54, 55, 56, 57, 58; додаткова – 3, 4, 5.

Питання для контролю

1. Які суб'єкти вживають заходи щодо запобігання банкрутству боржника – юридичної особи?
2. Які заходи щодо запобігання банкрутству боржника – юридичної особи можливо вжити?
3. Що розумієте під досудовою санацією?
4. Які особливості досудової санації державних підприємств?
5. Які вимоги до плану санації встановлені законодавцем?
6. Яка участь кредиторів у підготовці досудової санації?
7. Чи обов'язковий план санації для всіх кредиторів?
8. Яка роль суду у здійсненні досудової санації?
9. Хто може виконувати функції керуючого досудовою санацією? Чи можлива його заміна?
10. Хто звітує про виконання плану санації?
11. Назвіть судові процедури, що застосовуються до боржника. Визначте, які з них спрямовані на відновлення його платоспроможності.
12. Які спори може вирішувати господарський суд, у провадженні якого перебуває справа про банкрутство, в межах цієї справи?
13. Чи уповноважений господарський суд, який здійснює провадження у справі про банкрутство, витребувати докази з власної ініціативи?
14. До якого суду боржник або кредитор мають право звернутися із заявою про відкриття провадження у справі про банкрутство?
15. Куди можна оскаржити ухвали чи постанови суду, постановлені у справі про банкрутство?
16. Чи зупиняється провадження у справі про банкрутство на період оскарження судових рішень у процедурі банкрутства?

Задачі для вирішення

Задача 1. Ухвалою господарського суду Харківської області від 23.03.2020 затверджено план досудової санації ТОВ "Сільськогосподарське підприємство "Колос", призначено керуючого санацією в досудовій санації арбітражного керуючого Сорокіна М.І.

29.01.2021 до суду надійшла заява директора ТОВ "Захід Агробізнес" Кузло В.В. про скасування затвердженого плану санації, відповідно до якої заявник просить суд припинити процедуру санації боржника ТОВ "Сільськогосподарське підприємство "Колос", визнати боржника ТОВ "Сільськогосподарське підприємство "Колос" банкрутом та відкрити щодо ТОВ "Сільськогосподарське підприємство "Колос" ліквідаційну процедуру.

Як діяти суду?

Задача 2. 18.01.2021 до господарського суду міста Києва надійшла заява про затвердження плану санації Товариства з обмеженою відповідальністю "ПІВНІЧНО-УКРАЇНСЬКИЙ БУДІВЕЛЬНИЙ АЛЬЯНС" до відкриття провадження у справі про банкрутство товариства в порядку [ст. 5 Кодексу України з процедур банкрутства](#).

У поданому плані санації Боржник зазначає, що загальний розмір заборгованості Товариства становить 1 826 389 138,80 грн., з яких 2 053 457,28грн. - заборгованість перед Державною фіскальною службою України, 14 777 567,26 грн. - заборгованість по заробітній платі та решта заборгованості у розмірі 1 809 558 114,26грн. перед 292 кредиторами (згідно переліку Реєстру). При цьому, визначено, що розрахунки з кредиторами, вимоги яких включені до Реєстру, здійснюються Директором Товариства з загальної суми надходження коштів на рахунок Товариства, строк відновлення платоспроможності Товариства становить 10 років з моменту затвердження плану досудової санації.

Чи відповідає такий план санації вимогам закону? Чи затвердить його суд?

Задача 3. Виробничий кооператив "Рембуд", перебуваючи протягом року у стані неплатоспроможності через неможливість отримання дебіторської заборгованості від своїх контрагентів, вирішив ініціювати справу про визнання його банкрутом. Який сенс для боржника ініціювати справу про власне банкрутство? В яких випадках боржник зобов'язаний ініціювати справу про банкрутство?

Завдання для попереднього самостійного виконання:

Завдання 1. Проаналізувати постанову Центрального апеляційного господарського суду у справі № 908/3411/20 від 07.06.2021. Як розуміється дотримання принципу черговості кредиторів у досудовій санації? (додається для опрацювання)

Завдання 2. Опрацювати окрему думку судді Верховного Суду Банасько О.О. від 15 квітня 2021 року у справі № 904/3325/20 (додається). Визначити,

які заходи за матеріалами справи пропонувалися у плані досудової санації. Визначити обов'язкові і факультативні умови плану досудової санації. Визначити, чи тотожне розстрочення/відстрочення боргів досудовій санації та її меті. З'ясувати, чи можуть бути визнані кредиторами для цілей досудової санації контрагенти боржника за чинними договорами, строк виконання зобов'язань за якими не настав на час схвалення плану санації. Чи здійснюється судовий контроль за процедурою досудової санації?

Практичне 3. Учасники у справі про банкрутство.

1. Боржник як учасник у справі про банкрутство.
2. Види кредиторів у справі про банкрутство та їх правове становище.
3. Арбітражний керуючий як ключовий суб'єкт у справі про банкрутство.
4. Інші особи у справі про банкрутство.
5. Заінтересовані особи стосовно боржника.

Загальні рекомендації до теми. Учасники у справі про банкрутство (неплатоспроможність) - сторони, арбітражний керуючий, державний орган з питань банкрутства, інші учасники справи про банкрутство, щодо прав або обов'язків яких існує спір, а також у випадках, передбачених КУзПБ, Фонд державного майна України, Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку, представник органу місцевого самоврядування, представник працівників боржника, уповноважена особа засновників (учасників, акціонерів) боржника. Завданням підготовки до заняття є з'ясування їхнього статусу у справі про банкрутство. Для цього, окрім норм КУзПБ, що регулюють права та обов'язки учасників, необхідно опрацювати спеціальне законодавство щодо зазначених суб'єктів. На даному занятті статусу арбітражного керуючого приділятиметься найменше уваги, оскільки йому присвячено наступне практичне.

Література: основна – 1, 3, 7, 19, 20, 26, 36, 41, 44, 47, 52, 54, 55, 56, 57, 58; додаткова – 1, 4, 8.

Питання для контролю

1. Хто є заінтересованими особами стосовно боржника?
2. Які суб'єкти є кредиторами у розумінні КУзПБ?
3. Як вони виявляються?
4. Хто веде реєстр кредиторів?
5. Які відмінності у правах заставних, конкурсних і поточних кредиторів?
6. Які повноваження зборів кредиторів, комітету кредиторів?
7. Який порядок скликання і роботи зборів кредиторів?
8. Яка роль представника працівників боржника у справі про банкрутство?
9. Яка роль арбітражного керуючого у справі про банкрутство?
10. Яка роль Фонду державного майна України як учасника у справі про банкрутство?

11. Чи можна вважати господарський суд учасником у справі про банкрутство?

Завдання для самостійного виконання на занятті:

Завдання 1. Дослідіть відмінності прав та обов'язків різних видів кредиторів та складіть таблицю за зразком:

<i>№ n/n</i>	<i>Вид кредиторів</i>	<i>Права</i>	<i>Обов'язки</i>

Завдання 2. Визначте, які суб'єкти не можуть бути боржниками у розумінні КУЗПБ, а які можуть. Наведіть приклади.

Практичне 4. Правовий статус арбітражного керуючого.

1. Вимоги до арбітражного керуючого. Організація його роботи.
2. Права та обов'язки арбітражного керуючого.
3. Відповідальність арбітражних керуючих.
4. Припинення діяльності арбітражного керуючого.
5. Призначення та відсторонення арбітражного керуючого. Тимчасове зупинення права на здійснення діяльності арбітражного керуючого.
6. Винагорода та відшкодування витрат арбітражного керуючого.
7. Саморегулівна організація арбітражних керуючих.

Загальні рекомендації до теми. Правовому статусу арбітражного керуючого приділена увага у Книзі другій КУЗПБ. Її норми потрібно уважно вивчити, зосередившись на вимогах до професії арбітражного керуючого, колі його прав та обов'язків, фінансового забезпечення, відповідальності, гарантіям незалежності. Всі арбітражні керуючі об'єднуються у саморегулівну професійну організацію, яка здійснює контроль за їх діяльністю щодо дотримання КУЗПБ, Кодексу професійної етики арбітражного керуючого та інших нормативно-правових актів, захищає професійні права арбітражних керуючих, представляє їх у відносинах з органами влади, іншими суб'єктами тощо. Відповідно студенти повинні опрацювати відповідні норми КУЗПБ про саморегулівну професійну організацію арбітражних керуючих, ознайомитися з її статутом, Кодексом професійної етики арбітражного керуючого.

Література: основна – 1, 3, 8, 13, 14, 15, 16, 27, 41, 52, 54, 55, 56, 57, 58; додаткова – 1, 4.

Питання для контролю

1. Яким органом формується Єдиний реєстр арбітражних керуючих України? Які відомості вносяться у цей реєстр?

2. Які вимоги до помічника арбітражного керуючого? Які його права та обов'язки?
3. Хто здійснює контроль за діяльністю арбітражних керуючих?
4. Які повноваження дисциплінарної комісії для розгляду питань щодо притягнення арбітражних керуючих до дисциплінарної відповідальності?
5. Які дисциплінарні стягнення застосовуються до арбітражного керуючого?
6. Яка мета страхування професійної відповідальності арбітражним керуючим?
7. Які підстави та порядок припинення діяльності арбітражного керуючого?
8. Які підстави для відсторонення арбітражного керуючого?
9. Які підстави для тимчасового зупинення права на здійснення діяльності арбітражного керуючого?
10. З чого складається грошова винагорода арбітражного керуючого?

Завдання для виконання

1. Складіть таблицю, у якій класифікуйте повноваження арбітражного керуючого на різних стадіях провадження у справі про банкрутство.
2. Виконання тестового завдання на практичному (*варіант надається кожному студенту під час заняття*).

Практичне 5. Відкриття провадження у справі про банкрутство юридичної особи - боржника. Розпорядження майном боржника. Судова санація.

1. Відкриття провадження у справі про банкрутство.
2. Визнання недійсними правочинів боржника.
3. Введення процедури розпорядження майном боржника.
4. План санації боржника. Розгляд плану санації кредиторами.
5. Процедура санації боржника.
6. Збори кредиторів та комітет кредиторів.
7. Роль господарського суду в провадженні у справі про банкрутство.

Загальні рекомендації до теми. Відкриття провадження у справі про банкрутство юридичної особи здійснюється за заявою боржника або кредиторів. Вимоги до заяви визначені у ст. 34 КУзПБ. Вони потребують аналізу і вивчення, оскільки на занятті студентами виконуватиметься підготовка проєкту такої заяви. Якщо заяву подали кредитори, то боржник має право подати відзив на неї. Вимоги до відзиву боржника передбачені у ст. 36 КУзПБ і їх теж потрібно опрацювати.

Доцільно зосередитися на питаннях мораторію на задоволення вимог кредиторів, визнанні недійсними правочинів боржника.

Вивчаючи процедуру розпорядження майном боржника, необхідно її розділити на етапи для логічного і полегшеного сприйняття інформації.

Окремо потрібно опрацювати питання судової санації боржника, використовуючи не лише норми КУзПБ, а й судову практику.

У процедурах розпорядження майном боржника та санації прослідковується важлива роль суду у справі про банкрутство. Рекомендується скласти таблицю і внести до неї інформацію про повноваження господарського суду у зазначених процедурах.

Література: основна – 1, 3, 4, 23, 33, 41, 49, 52, 54, 55, 56, 57, 58; додаткова – 3, 4, 5.

Питання для контролю

1. У чому полягає мета мораторію на задоволення вимог кредиторів?
2. Коли і на який період часу вводиться мораторій на задоволення вимог кредиторів?
3. Які вимоги до заяви про відкриття провадження у справі про банкрутство передбачені у КУзПБ?
4. Які вимоги до відзиву боржника?
5. Які наслідки відмови у прийнятті заяви про відкриття провадження у справі про банкрутство?
6. Які підстави і наслідки для залишення заяви про відкриття провадження у справі про банкрутство без руху?
7. Які підстави і наслідки повернення, відкликання заяви про відкриття провадження у справі про банкрутство?
8. Які повноваження зборів кредиторів і комітету кредиторів? Ким вони створюються і скликаються?
9. Які підстави визнання недійсними правочинів боржника у процедурі розпорядження його майном?
10. Хто вправі ініціювати визнання недійсними правочинів боржника у процедурі розпорядження його майном?
11. Який порядок визнання недійсними правочинів боржника у процедурі банкрутства?
12. Які наслідки визнання недійсними правочинів боржника у процедурі банкрутства?
13. Що є підставою для закінчення процедури розпорядження майном боржника?
14. Які повноваження господарського суду у процедурі розпорядження майном боржника?
15. Що розуміється під судовою процедурою санації боржника?
16. Чи передбачено строки для цієї процедури?
17. Хто може бути керуючим санацією? Які у нього повноваження?
18. Які вимоги до плану санації? Хто його складає і схвалює?
19. Які особливості для санації державних підприємств?
20. Чи може суд відмовити у затвердженні плану санації?
21. Які окремі заходи можуть передбачатися планом санації?
22. Які вимоги до звіту керуючого санацією?
23. Яка роль зборів кредиторів у процедурі санації?

24. Чи можливо змінити план санації?
25. Які наслідки невиконання плану санації?
26. У чому полягає проблема санації державних підприємств на даний час?

Задачі для вирішення

Задача 1. Господарським судом Черкаської області було задоволено позов Банку «ААА» до ТОВ «Чадр» про стягнення заборгованості за кредитним договором та видано наказ про звернення стягнення на предмет іпотеки. Після цього за заявою кредиторів відкрито провадження у справі про банкрутство ТОВ «Чадр» господарським судом Київської області та призначено процедуру розпорядження майном боржника. Оскільки за заявою Банку «ААА» на підставі наказу господарського суду Черкаської області було відкрито виконавче провадження, то державний виконавець після відкриття провадження у справі про банкрутство ТОВ «Чадр», звернув стягнення на предмет іпотеки, діючи відповідно до Закону України «Про виконавче провадження».

Проаналізуйте ситуацію та вирішіть її, посилаючись на норми КУзПБ та Закону України «Про виконавче провадження». Ознайомтеся також з позицією Верховного Суду у подібній справі, викладеною у постанові КГС ВС від 22 вересня 2021 року у справі № 905/1923/15 (короткий огляд додається)

Задача 2. Державне підприємство «Граніт» більше 10 років перебуває у процедурі розпорядження майном боржника. За цей час кілька разів розроблявся проект мирової угоди, але вона так і не була надана суду на затвердження. **Господарський суд**, зважаючи на зміни у законодавстві, зокрема на те, що КУзПБ не передбачено укладення мирової угоди під час провадження у справі про банкрутство, а набуття чинності Законом України "Про визнання таким, що втратив чинність, Закону України "Про перелік об'єктів права державної власності, що не підлягають приватизації" від 02.10.2019 року № 145-ІХ призвело до неможливості застосування санації для державного підприємства, **вирішив закрити провадження у справі** про банкрутство ДП «Граніт».

Чи правомірні дії суду? Обґрунтуйте.

Задача 3. За заявою кредитора ХХХ було відкрито провадження у справі про банкрутство міського комунального підприємства «Теплотранс». Під час введеної процедури розпорядження майном боржника було встановлено, що міськрада фактично довела підприємство до банкрутства, відчуживши основну частину його майна та не вчинивши відповідних заходів для фінансової стабілізації підприємства. КП «Теплотранс» неспроможне розрахуватися із сімома своїми кредиторами, ніякої господарської діяльності вже не здійснює.

Чи можливе покладення субсидіарної відповідальності по зобов'язаннях КП «Теплотранс» на його засновника – міську раду? Обґрунтуйте. Чи може

господарський суд зобов'язати міську раду здійснити санацію підприємства? У чому відмінність між досудовою санацією та судовою процедурою санації? При вирішенні задачі ознайомтеся з ухвалою господарського суду Херсонської області від 23.12.2021 у справі № 5024/1002/2012.

Задача 4. За результатами процедури розпорядження майном постановою господарського суду у грудні 2020 року визнано боржника ТОВ «Буддеталь» банкрутом та відкрито ліквідаційну процедуру, призначено ліквідатора. Через 4 місяці цього ліквідатора суд відсторонив від виконання повноважень і призначив іншого. Новий ліквідатор на засіданні комітету кредиторів повідомив, що є зацікавлені особи, які бажають інвестувати кошти для погашення вимог кредиторів боржника та для здійснення товариством поточної господарської діяльності. Комітет кредиторів погодився залучити інвесторів і доручив ліквідатору розробити план санації, який згодом кредитори схвалили і разом з протоколом надали ліквідатору для направлення до господарського суду на затвердження. Кредитори запропонували призначити ліквідатора керуючим санацією. Господарський суд, розглянувши клопотання ліквідатора про запровадження процедури санації, плану санації та призначення керуючого санацією, відмовив у його задоволенні, вважаючи що після визнання боржника банкрутом санація неможлива.

Чи правильне рішення суду? Обґрунтуйте відповідь з посиланнями на норми КУзПБ. При вирішенні задачі опрацюйте ухвалу господарського суду Житомирської області від 24.12.2021 у справі 906/1157/17.

Завдання для самостійного виконання до проведення заняття:

Завдання 1. Визначити і письмово викласти основні етапи процедури розпорядження майном боржника.

Завдання 2. Скласти проект заяви про відкриття провадження у справі про банкрутство.

Практичне 6. Ліквідаційна процедура у справі про банкрутство.

1. Відкриття ліквідаційної процедури. Її мета і завдання.
2. Повноваження ліквідатора.
3. Продаж майна банкрута.
4. Черговість задоволення вимог кредиторів.
5. Звіт ліквідатора.

Загальні рекомендації до теми. Ліквідаційна процедура є завершальною у справі про банкрутство. Для ефективності вона вимагає досвіду від арбітражного керуючого-ліквідатора та уваги і контролю з боку суду. Отже, первинної уваги потребують повноваження ліквідатора у ліквідаційній

процедурі та повноваження суду. Ключові питання підготовки до даного заняття: особливості формування ліквідаційної маси, продаж майна банкрута. У ліквідаційній процедурі виникає немало проблемних питань, а тому необхідно опрацювати відповідну сучасну судову практику.

Література: основна – 1, 3, 4, 39, 41, 52, 54, 55, 56, 57, 58; додаткова – 3, 4.

Питання для контролю

1. За яких підстав відбувається відкриття ліквідаційної процедури?
2. Які наслідки визнання боржника банкрутом?
3. Яка мета і завдання ліквідаційної процедури?
4. Чи встановлені строки для ліквідаційної процедури?
5. Які функції господарського суду у ліквідаційній процедурі?
6. Що розуміється під ліквідаційною масою?
7. Які особливості продажу майна банкрута на аукціоні?
8. Хто визначає умови продажу майна банкрута на аукціоні?
9. У чому полягають особливості проведення повторного та другого повторного аукціону?
10. Чи можливе придбання майна банкрута на аукціоні кредиторами?
11. Чи можливий продаж майна банкрута поза аукціоном?
12. Як задовольняються вимоги кредиторів у разі недостатності коштів, одержаних від продажу майна банкрута?
13. Які вимоги до звіту ліквідатора?
14. Чи застосовується ліквідаційна процедура до державних підприємств, щодо яких здійснюються провадження у справах про банкрутство?
15. За яких підстав закривається провадження у справі про банкрутство?

Завдання для самостійного виконання до проведення заняття *(на занятті вирішення обговорюється)*

1. Опрацюйте постанову господарського суду Одеської області про визнання боржника банкрутом та відкриття ліквідаційної процедури від 11 лютого 2022 року у справі № 916/1101/21. Зверніть увагу на процедуру інвентаризації майна боржника, здійснену арбітражним керуючим. Проаналізуйте докази, за якими суд встановив неоплатність боржника та визнав його банкрутом *(постанова додається)*.

Задачі для виконання

Задача 1. За результатами проведення ліквідаційної процедури ліквідаційна маса ліквідатором сформована не була, у зв'язку з відсутністю у банкрута будь-яких майнових активів. Згідно довідки АТ А-Банк ліквідаційний рахунок ПрАТ ДІНС, на якому 1 грн, було закрито 02.02.2021. Інші кошти з цього рахунка були використані, а саме 2682 грн - використані на оплату за

роботи (послуги) по науково-технічному опрацюванню документів згідно Договору №XX, 4 361 грн -на оплату грошової винагороди арбітражному керуючому за виконання повноважень ліквідатора у справі № УУ.

До господарського суду звернувся один з кредиторів банкрута зі скаргою на дії ліквідатора, які не відповідають принципу безсумнівної повноти його дій. Скаржник вважає, що не виконані дії стосовно виявлення дебіторської заборгованості у банкрута та включення таких грошових коштів до ліквідаційної маси. Доказів наявної дебіторської заборгованості скаржник не надав.

Чи можливе завершення ліквідації банкрута без будь-якого задоволення вимог кредиторів? У чому суть принципу безсумнівної повноти дій ліквідатора у ліквідаційній процедурі? Як суду перевірити дотримання цього принципу?

(Для вирішення задачі опрацюйте постанову ВС КГС від 14 грудня 2021 року у справі № 5011-50/11240-2012, яка додається).

Задача 2. Ліквідатор ЗАТ Макарово звернувся до господарського суду з позовом про витребування майна у ТОВ «Фатум» на підставі факту визнання недійсними результатів проведених 04.02.2013 прилюдних торгів/аукціону з реалізації належного позивачу майна (рішення суду від 17.10.2014 у справі №911/4822/13) в порядку виконання судового рішення. Суд 1 інстанції задовольнив позов. ТОВ «Фатум» оскаржило рішення суду.

За висновком суду апеляційної інстанції, в особи, яка придбала майно у зв'язку з її продажем у порядку, встановленому для виконання судових рішень, витребування майна не допускається, хоча б воно і вибуло з володіння поза його волею. Тобто апеляційний господарський суд прийшов до висновку про неможливість повернення проданого в порядку виконання судового рішення майна ЗАТ Макарово.

Яке з рішень судів, на Вашу думку, відповідає чинному законодавству і є правильним? Обґрунтуйте.

(Для вирішення задачі опрацюйте постанову ВС КГС від 26 жовтня 2021 року у справі № 911/2581/14, яка додається).

Задача 3. У ліквідаційній процедурі було вирішено питання про умови продажу нерухомого майна банкрута ТОВ «Азіз». Ліквідатор здійснив необхідні дії, пов'язані з організацією аукціону. Після появи оголошення про аукціон ПАТ «Лімпо» вирішило взяти участь у ньому, подало необхідні документи, але згодом ще до проведення аукціону відмовилося від участі. Переможцем аукціону було визнано ПАТ «Сигма». ПАТ «Лімпо» знало про нарікання певних осіб щодо порушення проведення аукціону, непрозорості і нерівності учасників. Зокрема, оголошення не відповідало всім вимогам, визначеним у КУзПБ.

ПАТ «Лімпо» звернулося до господарського суду з оскарженням проведеного аукціону і його результатів.

Чи буде розглянута судом така скарга після проведення аукціону? Чи передбачено право оскарження організації проведення аукціону? Як має бути вирішена ситуація?

Практичне 7. Особливості провадження у справах про банкрутство окремих категорій боржників.

1. Особливості банкрутства страховиків.
2. Особливості банкрутства професійних учасників ринків капіталу та організованих товарних ринків.
3. Особливості банкрутства небанківських надавачів платіжних послуг.
4. Особливості банкрутства фермерського господарства.
5. Особливості банкрутства державних підприємств та підприємств, у статутному капіталі яких частка державної власності перевищує 50 відсотків.

Загальні рекомендації до теми. Специфіка діяльності деяких суб'єктів господарювання накладає відбиток на процедури у справі про банкрутство. Тому говорячи про певні особливості провадження у справах про банкрутство окремих категорій боржників, варто їх сприймати і як винятки із загального правила. Отже, вивчати зазначену тему необхідно під кутом застосування разом з КУЗПБ (розділ VII Книги третьої) і спеціального законодавства. Разом з тим, судова практика допомагає визначитися з правильним застосуванням норм законодавства, їх пріоритетністю.

Література: основна – 1, 3, 17, 18, 21, 22, 25, 28, 30, 37, 38, 42, 52, 54, 55, 56, 57, 58; додаткова – 4.

Питання для контролю

1. У чому полягає особливість санації боржника-страховика?
2. Які особливості здійснення ліквідаційної процедури страховика-банкрута?
3. Яка черговість погашення вимог кредиторів страховиком?
4. Які вимоги до арбітражного керуючого, залученого у справу про банкрутство професійного учасника ринків капіталу та організованих товарних ринків?
5. Що не включається до складу ліквідаційної маси професійного учасника ринків капіталу та організованих товарних ринків?
6. Які права адміністратора за випуском облігацій як кредитора у справі про банкрутство боржника, який має зобов'язання за облігаціями?
7. Яка черговість виплати коштів за участю адміністратора за випуском облігацій у процедурі банкрутства?
8. Які суб'єкти є небанківськими надавачами платіжних послуг?
9. Що не включається до складу ліквідаційної маси небанківських надавачів платіжних послуг?
10. Які підстави необхідні для порушення справи про визнання фермерського господарства банкрутом?

11. У чому особливість процедури розпорядження майном фермерського господарства?
12. Що входить до складу ліквідаційної маси фермерського господарства?
13. Які особливості банкрутства фермерського господарства, створеного у організаційно-правовій формі фізичної особи - підприємця?
14. Чи застосовується процедура санації у справах про банкрутство державних підприємств та підприємств, у статутному капіталі яких частка державної власності перевищує 50 відсотків?
15. Чи застосовується процедура ліквідації у справах про банкрутство державних підприємств та підприємств, у статутному капіталі яких частка державної власності перевищує 50 відсотків?

Вирішення задачі

Задача. Фермерське господарство «Горобина» в особі ліквідатора звернулося до місцевого суду загальної юрисдикції з позовом до фізичних осіб-членів цього ФГ про визнання права власності на врожай. До подання цього позову у господарському суді Черкаської області було порушено справу про банкрутство фермерського господарства «Горобина».

Який суд має розглядати спір про право власності на врожай ФГ? Обґрунтуйте.

Завдання для виконання

1. Складіть проект заяви голови фермерського господарства про відкриття провадження у справі про банкрутство.
2. Опрацюйте постанову Верховного Суду від 10.11.2021 р. у справі №924/595/18(924/1295/20).
3. Опрацюйте постанову Верховного Суду від 07 жовтня 2021 року у справі № 922/3059/16.

Практичне 8. Відновлення платоспроможності фізичної особи. Визнання фізичної особи-боржника банкрутом і введення процедури погашення боргів боржника.

1. Відкриття провадження у справі про неплатоспроможність та його наслідки.
2. Мораторій на задоволення вимог кредиторів.
3. План реструктуризації боргів, його затвердження та виконання.
4. Визнання фізичної особи-боржника банкрутом і введення процедури погашення боргів боржника.
5. Звільнення від боргів у справі про неплатоспроможність. Обмеження стосовно осіб, визнаних банкрутами.

Загальні рекомендації до теми. Практика відновлення платоспроможності фізичної особи у судовому порядку та визнання фізичної особи-боржника банкрутом поступово формується і її вивчення має важливе значення для

опанування теми заняття та вирішення задач. Саме практика змушує вдосконалювати і норми КУзПБ щодо банкрутства фізичної особи, які вже зазнали суттєвих змін з часу прийняття КУзПБ.

Процедури банкрутства, що застосовуються до фізичної особи-боржника, відмінні від тих, які застосовуються до юридичної особи-боржника, а тому це варто пам'ятати і не сплутувати. Зокрема реструктуризація боргів боржника здійснюється з метою відновлення платоспроможності фізичної особи.

Важливо, що норми Книги четвертої КУзПБ поширюються на відносини неплатоспроможності фізичної особи-підприємця і фізичної особи без такого статусу.

Не менш важливе і таке: у пункті 5 Розділу «Прикінцеві та перехідні положення» КУзПБ передбачено, що протягом п'яти років з дня введення в дію цього Кодексу заборгованість фізичної особи, що виникла до дня введення в дію цього Кодексу, за кредитом в іноземній валюті, який забезпечений іпотекою квартири або житлового будинку, що є єдиним місцем проживання сім'ї боржника, реструктуризується за процедурою неплатоспроможності фізичної особи згідно з планом реструктуризації або з мировою угодою з урахуванням особливостей, встановлених цим пунктом.

При виконанні задачі 3 необхідно врахувати зміни до КУзПБ 20.03.2023 в частині подання декларації фізичною особою-боржником і скорегувати розв'язок задачі за зміненими нормами, а саме абз. 1 ч. 5 ст. 116 Кодексу.

Література: основна – 1, 3, 4, 7, 23, 29, 40, 43, 52, 54, 55, 56, 57, 58.

Питання для контролю

1. Які підстави передбачені КУзПБ для відкриття провадження у справі про неплатоспроможність боржника - фізичної особи або фізичної особи – підприємця?
2. Які вимоги до заяви про відкриття провадження у справі про неплатоспроможність фізичної особи визначені у КУзПБ?
3. Які рішення може прийняти суд за наслідками розгляду заяви про відкриття провадження у справі про неплатоспроможність фізичної особи?
4. У разі відкриття провадження у справі про неплатоспроможність боржника - фізичної особи які заходи для забезпечення вимог кредиторів може вжити суд?
5. Які наслідки відкриття провадження у справі про неплатоспроможність боржника-фізичної особи?
6. На які вимоги не поширюється мораторій на задоволення вимог кредиторів боржника-фізичної особи?
7. Які вимоги встановлено до змісту плану реструктуризації боргів фізичної особи-боржника? Які борги боржника не підлягають реструктуризації?
8. За яких підстав суд вправі відмовити у затвердженні плану реструктуризації боргів фізичної особи-боржника?

9. Хто звітує про виконання плану реструктуризації боргів фізичної особи-боржника?
10. У чому зміст процедури погашення боргів боржника?
11. Які особливості формування ліквідаційної маси у процедурі погашення боргів боржника?
12. Чи збігається черговість кредиторів у справах про банкрутство боржників - юридичних і фізичних осіб?
13. Від виконання яких вимог кредиторів не звільняється фізична особа після завершення процедури погашення боргів?
14. Які обмеження стосовно фізичних осіб, визнаних банкрутами, встановив законодавець? Чи не є вони надмірними, на Вашу думку? Чи не є вони недостатніми, на Вашу думку? Яка мета цих обмежень?
15. Чи вважаєте Ви позитивним надбанням КУзПБ впровадження інституту неспроможності/банкрутства фізичної особи? Обґрунтуйте.

Задачі для вирішення

Задача 1. Керуючим реструктуризацією подано до господарського суду план реструктуризації боргів боржника Федорчука від 01.11.2021. Суд встановив, що у плані реструктуризації боргів боржника не передбачено реалізації в процедурі реструктуризації боргів частини майна боржника, яким є земельна ділянка кадастровий номер XXXXXXX, що знаходиться на території Г-кої сільської ради Т-кого району Н-ської області. До того ж 19.11.2021 проведено засідання зборів кредиторів Федорчука, на якому вирішили відмовити у схваленні плану реструктуризації боргів боржника та прийняти рішення про звернення з клопотанням до господарського суду про перехід до процедури погашення боргів боржника, яке оформлено протокольним рішенням №2. У судове засідання щодо розгляду плану реструктуризації судом ні представник боржника, ні керуючий реструктуризацією, ні три кредитори боржника не з'явилися. Проте представник боржника письмово повідомив суд про підтримку плану реструктуризації, який він додав (аналогічний, поданому керуючим реструктуризацією). Представник кредитора - АТ АКБ "Банк Львів" подав до суду заперечення щодо плану реструктуризації. Представник кредитора - АТ "Креді Агріколь Банк" надіслав письмові пояснення щодо плану реструктуризації боргів, в якому просить суд затвердити запропонований план реструктуризації боржника. Представник кредитора - АТ "Акцент - Банк" взагалі нічого не пояснив.

Чи вправі суд розглянути план реструктуризації боргів Федорчука за відсутності учасників справи? Чи можливе затвердження плану реструктуризації боргів боржника у даній ситуації у зв'язку з незгодою кредиторів? Чи можливе повторне звернення до суду із заявою про затвердження плану реструктуризації боргів боржника у разі усунення обставин, які перешкоджали його затвердженню судом, у разі прийняття постанови судом про відмову у затвердженні плану реструктуризації боргів боржника? Обґрунтуйте відповідь.

Задача 2. Фізична особа на прізвище Вільшана звернулася до господарського суду із заявою про відкриття провадження у справі про неплатоспроможність щодо неї. В обґрунтування заяви заявниця зазначила, що нею протягом 2021 року з різними фінансовими компаніями (всього 42) укладено 46 кредитних договорів. Вказала, що розмір прострочених нею зобов'язань перед кредиторами на умовах, передбачених кредитними договорами, становить 1 459 978,52грн.

Вільшана вказала також, що у неї наявний рахунок в АТ "Приватбанк" № ХХХ однак згідно поданої довідки від 25.10.2021 інформації про наявність/ відсутність коштів на даному рахунку не міститься. А відповідно до виписки №74 від 08.11.2021 по рахунку № ХХХ вказані дані стосуються окремих операцій по картці/рахунку за період 01.01.2019 - 08.11.2021, при цьому баланс на початок періоду вказано 1 514 620,54грн.

Щодо відомостей про вимоги кредиторів заявниця зазначила реквізити укладених з ними договорів, графіки платежів і скріншоти її особистих кабінетів у банках, які є її кредиторами та вимогу про сплату боргу від ТОВ «Маві»-кредитора.

Чи відповідає заява Вільшаної вимогам КУЗПБ? Чи можливе відкриття провадження судом за цією заявою? Обґрунтуйте.

Задача 3. Додаючи до заяви про відкриття провадження у справі про неплатоспроможність декларацію про майновий стан, Сухий М.М. вказав перелік та вартість свого майна та дружини і їхні доходи за останні 3 роки. У довідці №4 від 06.01.2022 про склад сім'ї або зареєстрованих у житловому приміщенні/будинку за адресою УУУУ, виданій боржникові, містяться, крім вказаних у Декларації про майновий стан боржника - ОСОБА_2 (дружина), ще й інші особи, а саме: ОСОБА_4 та ОСОБА_5, відомостей про яких суду не надано. Сухий М.М. переконаний, що справа стосується виключно його та дружини, а тому про інших осіб він не зобов'язаний нічого пояснювати.

Проте в ухвалі про залишення заяви без руху суд зазначив, що на переконання суду коло членів сім'ї боржника в частині п'ятій статті 116 Кодексу України з процедур банкрутства визначено у зв'язку із встановленням його обов'язку подати декларацію про майновий стан боржника за відповідною формою, затвердженою державним органом з питань банкрутства, як додаток до заяви про відкриття провадження у справі про неплатоспроможність. Подання декларації про майновий стан боржника полягає у необхідності підтвердження наявності підстав для відкриття провадження у справі про неплатоспроможність, зазначених у частині другій статті 115 Кодексу України з процедур банкрутства.

До членів сім'ї боржника належать особи, які перебувають у шлюбі з боржником (у тому числі якщо шлюб розірвано протягом трьох років до дня подання декларації), а також їхні діти, у тому числі повнолітні, батьки, особи, які перебувають під опікою чи піклуванням боржника, інші особи, які спільно з ним проживають, пов'язані спільним побутом, мають взаємні права

та обов'язки (крім осіб, взаємні права та обов'язки яких з боржником не мають характеру сімейних), у тому числі особи, які спільно проживають, але не перебувають у шлюбі.

Крім того, відповідно до п.9 Приміток до затвердженої наказом Міністерства юстиції України від 21.08.2019 № 2627/5 форми Декларації про майновий стан боржника у справі про неплатоспроможність, боржник за розділами декларації зазначає всю інформацію про членів сім'ї, яка йому відома та яку він може отримати з офіційних джерел (правовстановлювальні документи, відповідні державні реєстри).

Подання декларації про майновий стан надає можливість не лише встановити перелік та вартість майна, стан доходів та витрат на відповідну дату, а й динаміки розміру активів за відповідний період. Поряд з цим, ця декларація повинна містити відомості, що можуть свідчити про ухилення боржника від погашення боргу перед кредиторами.

Судова палата для розгляду справ про банкрутство Касаційного господарського суду у складі Верховного Суду у справі № 910/6639/20 також зазначила, що включення до кола членів сім'ї осіб, які перебувають у шлюбі з боржником (у тому числі якщо шлюб розірвано протягом трьох років до дня подання декларації), а також їхніх дітей, у тому числі повнолітніх, батьків, осіб, які перебувають під опікою чи піклуванням боржника, пояснюється фідуціарним, зазвичай, характером відносин боржника з цими особами (обов'язок діяти якнайкраще в інтересах таких осіб), що може сприяти ухиленню від виконання боржником зобов'язань перед кредиторами шляхом перереєстрації майна (майнових прав) на цих осіб. До цих зловживань правом боржник може вдагтися незалежно від того, що ці особи проживають окремо від боржника, не пов'язані з ним спільним побутом та сімейними правами і обов'язками.

Чи відповідає вимогам КУзПБ таке широке тлумачення судами кола членів сім'ї боржника та значення самої Декларації про майновий стан боржника? Чи законне рішення суду про залишення заяви Сухого М.М. без руху? Які його наслідки? Відповідь обґрунтуйте.

Задача 4. До господарського суду 04.01.2022 надійшла заява Лубінки В.О. від 13.12.2021 року про відкриття провадження у справі про неплатоспроможність. Розмір прострочених зобов'язань боржниці перед її кредиторами станом на день подання заяви становить 559 663,20 грн.

Зокрема, Боржник протягом 2019 - 2021 р.р. перебувала у кредитних відносинах з банківськими та іншими фінансовими установами України та укладала правочини, за яким отримувала послуги споживчого кредитування у вигляді грошових коштів з метою придбання споживчих товарів, робіт та послуг для задоволення власних потреб.

Внаслідок несприятливої економічної ситуації, що сталась в країні в останні два роки, в тому числі підсилена спалахом пандемії нової коронавірусної інфекції (SARS * CoV-2), у Боржника накопичилась певна кількість грошових зобов'язань, які не можуть бути виконані боржником з

причин недостатності грошового доходу та відсутності іншого майна, яке може бути реалізоване з метою погашення заборгованості.

Загальна історія кредитних відносин Боржника відображена у відповідній кредитній історії від 07.12.2021 р., яка була складена та сформована в електронному виді ТОВ "Українське бюро кредитних історій" у відповідності до Закону України "Про організацію формування та обігу кредитних історій".

Так, згідно з даними виписки з кредитної історії Боржника станом на 07.12.2021 р. загальна сума заборгованості Боржника перед всіма кредиторами складає 656 089,10 грн, в тому числі заборгованість за основним зобов'язанням складає 294 129,10 грн та сума неустойки (штрафу, пені) складає 0,00 грн (розрахунок заборгованості наведено у Списку кредиторів і боржників, що доданий).

Її сім'я складається з батька, матері і доньки-інваліда, на яку отримує соціальну допомогу та аліменти від батька. Всі вони співвласники однієї квартири загальною площею 62,5 кв.м., житловою площею 38,1 кв.м., що підтверджується Витягом про реєстрацію права власності на нерухоме майно. Боржник має у приватній спільній частковій власності 1/3 частки квартири. Її середній місячний зарібок 16 тис. грн.

Чи може суд у цій ситуації відкрити провадження у справі про неплатоспроможність фізичної особи за відсутності відкритого виконавчого провадження? У разі відкриття провадження у цій справі чи потрібний план реструктуризації боргів? Чи можливий продаж частини житла Лубінки В.О. на погашення вимог кредиторів? Відповідь обґрунтуйте. Ознайомтеся з ухвалою господарського суду Вінницької області від 16 лютого 2022 р. у справі № 902/22/22 (додається)

Рекомендована література

Основна література.

1. Господарський процесуальний кодекс України від 06.11.1991 року № 1798-ХІІ (з наступними змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1798-12#Text>
2. Господарський кодекс України від 16.01.2003 № 436-IV. Відомості Верховної Ради України. 2003. № 18, № 19-20, № 21-22. Ст.144.
3. Кодекс України з процедур банкрутства від 18.10.2018 № 2597-VIII(з наступними змінами). Відомості Верховної Ради. 2019. № 19. Ст. 74.
4. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 № 436-IV. Відомості Верховної Ради України. 2003. №№ 40-44. Ст. 356.
5. Європейська конвенція про деякі міжнародні аспекти банкрутства ETS № 136 від 05 червня 1990 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_540#Text
6. Про державне регулювання ринків капіталу та організованих товарних ринків: Закон України від 30.10.1996 № 448/96-ВР. Відомості Верховної Ради України. 1996. № 51. Ст. 292.

7. Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань: Закон України від 15.05.2003 № 755-IV. Відомості Верховної Ради України. 2003. №№ 31-32. Ст. 263.
8. Про державну таємницю: Закон України від 21.01.1994 № 3855-XII. Відомості Верховної Ради України. 1994. № 16. Ст. 93
9. Про доступ до судових рішень: Закон України від 25.12.2005 № 3262-IV. Відомості Верховної Ради України. 2006. № 15. Ст. 128.
10. Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом: Закон України від 14.05.1992 № 2343-XII. Відомості Верховної Ради України. 1992. № 31. Ст. 440 (втратив чинність).
11. Про виконавче провадження: Закон України від 02.06.2016 № 1404-VIII. Відомості Верховної Ради України. 2016. № 30. Ст. 542.
12. Про затвердження Положення про Міністерство юстиції України від 2 липня 2014 р. № 228. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/228-2014-n#Text>
13. Про затвердження Порядку формування і ведення Єдиного реєстру арбітражних керуючих України: наказ Міністерства юстиції України від 19.09.2019 № 2969/5. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1049-19#Text>
14. Про затвердження Положення про Дисциплінарну комісію арбітражних керуючих: наказ Міністерства юстиції України від 25.09.2019 № 2993/5. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1068-19#Text>
15. Про затвердження Положення про Кваліфікаційну комісію арбітражних керуючих: наказ Міністерства юстиції України від 25.09.2019 № 2994/5. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1067-19#Text>
16. Про затвердження Положення про систему підготовки і перепідготовки осіб, які мають намір здійснювати діяльність арбітражного керуючого, підвищення кваліфікації та перепідготовки арбітражних керуючих, їх підготовки у справах про банкрутство страхових організацій: наказ Міністерства юстиції України від 13.08.2019 № 2536/5. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0926-19#Text>
17. Про інститути спільного інвестування: Закон України від 05.07.2012 № 5080-VI. Відомості Верховної Ради України. 2013. № 29. Ст. 337.
18. Про кредитні спілки: Закон України від 20.12.2001 № 2908-III. Відомості Верховної Ради України. 2002. № 15. Ст. 101.
19. Про міжнародне приватне право: Закон України від 23.06.2005 № 2709-IV. Відомості Верховної Ради України. 2005. № 32. Ст. 422.
20. Про Національну комісію з цінних паперів та фондового ринку: Указ Президента України від 23.11.2011 № 1063/2011. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1063/2011#Text>
21. Про платіжні послуги: Закон України від 30.06.2021 № 1591-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1591-20#Text>
22. Про ринки капіталу та організовані товарні ринки: Закон України від 23.02.2006 № 3480-IV. Відомості Верховної Ради України. 2006. № 31. Ст. 268.

23. Про судовий збір: Закон України від 08.07.2011 № 3674-VI. Відомості Верховної Ради України. 2012. № 14. Ст. 87.
24. Про судову експертизу: Закон України від 25.02.1994 № 4038-XII. Відомості Верховної Ради України. 1994. № 28. Ст. 232.
25. Про фермерське господарство: Закон України від 19.06.2003 № 973-IV. Відомості Верховної Ради України. 2003. № 45. Ст. 363.
26. Про Фонд державного майна України: Закон України від 09.12.2011 №4107-VI. Відомості Верховної Ради України. 2012. № 28. Ст. 311.
27. Статут «Національної асоціації арбітражних керуючих України», затверджений рішенням установчого з'їзду арбітражних керуючих України 20.11.2019. URL: <https://www.pravojustice.eu/storage/app/media/Statute%203%20Consolidated%20Kyiv%20Dnipro.pdf>
28. Аналіз. Процедура та практика щодо банкрутства державних підприємств в Україні у контексті виконання рішень ЄСПЛ у справах “Юрій Миколайович Іванов проти України” і “Бурмич та інші проти України”. К. 2020 URL: <https://rm.coe.int/analysis-bankruptcy-burmych-r-melnychenko-nov-2020-ukr-final/1680a06a23>
29. Аналіз судової практики інституту неплатоспроможності фізичних осіб та відновлення фінансового стану іпотечних вкладників. 2021. URL: <https://www.pravojustice.eu/storage/app/uploads/public/610/a5d/d93/610a5dd93b995859697366.pdf>
30. Банкрутство державних підприємств: чотири законодавчі загадки. 13 листопада 2020. URL: <https://sk.ua/uk/publications-uk/bankrutstvo-derzhpidpriemstv/>
31. Бірюков О. Транскордонні банкрутства: питання взаємності. 2021. URL: <https://bankruptcy-ua.com/articles/18319>
32. Бірюков О. М. Розгляд транскордонних справ про банкрутство в Україні: складнощі та перспективи. Юридична Україна. 2017. № 11-12. С. 63-72.
33. Бондарчук О. Регулятор балансу інтересів, або Про роль суду у банкрутстві. URL: <https://yur-gazeta.com/publications/practice/bankrutstvo-i-restrukturizaciya/regulyator-balansu-interesiv-abo-pro-rol-sudu-u-bankrutstvi.html>
34. Булижин І.В. Історичний розвиток неплатоспроможності та банкрутства: компаративний аналіз світового й українського досвіду. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. 2015. № 17. Т. 2. С. 55-58. URL: https://vestnik-pravo.mgu.od.ua/archive/juspradenc17/part_2/16.pdf
35. Вольвач Б.В. Моделі правового регулювання відносин неплатоспроможності та банкрутства. Право і суспільство. 2019. № 3. С. 159 – 166.
36. Грабован Л. Правовий статус кредиторів за Кодексом України з процедур банкрутства. Підприємництво, господарство і право. 2019. № 10. С. 52-60.
37. Дутковський Б. Банкрутство державних підприємств. 16.03.2020. URL: <https://ostinlaw.com/news/bankruptcy-of-state-enterprises-?clang=ua>

38. Дутковський Б. Як відбувається банкрутство страхових компаній. 13.05.2020. URL: <https://www.ostinlaw.com/news/bankruptcy-of-insurance-companies-how-does-it-work-?clang=ua>
39. Жуков С. Ліквідаційна процедура банкрутства юридичних осіб відповідно до Кодексу України з процедур банкрутства. Науково-практичний посібник. К. Алерта. 2021. 292 с.
40. Загоруй Л.М. Банкрутство фізичної особи - не підприємця. URL: <https://journal.lduvs.lg.ua/index.php/journal/article/view/920>
41. Застосування норм Кодексу України з процедур банкрутства. Збірка наукових статей. За заг. ред. С.В. Жукова. К. Алерта. 2019. 216 с.
42. Коваленко Т. Банкрутство фермерських господарств: законодавчі новели. 22.04.2020. URL: <http://agro-business.com.ua/agro/u-pravovomu-poli/item/17353-bankrutstvo-fermerskykh-hospodarstv-zakonodavchi-novely.html>
43. Нецька Л.С. Окремі питання правового регулювання банкрутства фізичної особи. Актуальні проблеми процедур банкрутства в Україні та міжнародний досвід врегулювання неплатоспроможності: Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ, 18 жовтня 2019 року). Київ. Національний університет «Києво-Могилянська академія», Національна професійна спілка арбітражних керуючих України, Проект Європейського Союзу в Україні «Право-Justike». 2019. 124 с. С. 89-92.
44. Нецька Л.С. Фонд державного майна України як учасник у справах про банкрутство. Право та суспільство в реаліях карантинного періоду: Матеріали всеукраїнської науково-практичної конференції. Київ. 24 лютого 2022 р. К. ДУІТ. 2022. 222 с. С. 211-214.
45. Попович К. Судочинство у справах щодо транскордонної неплатоспроможності: актуальні проблеми та перспективи застосування норм Кодексу України з процедур банкрутства. Застосування норм Кодексу України з процедур банкрутства: Збірка наукових статей та судової практики Верховного Суду. Алерта, 2021. URL: https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/38671/1/K.%20Попович%2C%20Судочинство%20у%20справах%20щодо%20транскордонної%20неплатоспроможності.pdf_
46. Постанова Північного Апеляційного Господарського суду від 15 лютого 2021 року у справі № 910/5107/20. URL: <https://vkursi.pro/vsudi/decision/94389582>
47. Рубан О.О. Окремі аспекти захисту прав кредиторів під час процедури банкрутства. Прикарпатський юридичний вісник. 2021. Вип. 2. URL: <http://pyuv.onua.edu.ua/index.php/pyuv/article/view/872/1208>
48. Справа «Руїз Торіха проти Іспанії»: Рішення ЄСПЛ. URL: <https://taxlink.ua/ua/court/sprava-ruis-toriha-proti-ispanii/>
49. Степаненко О. Банкрутний імунітет. 31.03.2021 URL: <https://equity.law/press-center/publications/1219.html>

50. Типовий закон ЮНСІТРАЛ про транскордонну неспроможність: міжнародний документ від 30 травня 1997 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_877#Text
51. Ухвала Господарського суду м. Києва від 25 листопада 2020 року у справі № 910/5107/20. URL: <https://youcontrol.com.ua/ru/catalog/court-document/93154516/>
52. Швидка Т.І. Правове регулювання відносин неплатоспроможності та банкрутства. Навч. пос. Харків. Право. 2022. 134 с.
53. Яновицька А. Проблемні питання транскордонного банкрутства у Кодексі України з процедур банкрутства. Актуальні проблеми процедур банкрутства в Україні та міжнародний досвід врегулювання неплатоспроможності: матеріали міжнародної наук.-практ. конф., 2019. URL: http://ekmair.ukma.edu.ua/bitstream/handle/123456789/16664/Yanovyt_ska_Problemni_pytannia_transkordonnoho_bankrutstva_u_kodeksi_Ukrainy_z_protседur_bankrutstva.pdf?sequence=1&isAllowed=y
54. Дайджест правових позицій Касаційного господарського суду у складі Верховного Суду щодо застосування положень Кодексу України з процедур банкрутства. Рішення, внесені до ЄДРСР, за листопад – грудень 2022 року.
55. Дайджест правових позицій Касаційного господарського суду у складі Верховного Суду щодо застосування положень Кодексу України з процедур банкрутства. Рішення, внесені до ЄДРСР, за вересень – жовтень 2022 року.
56. Дайджест актуальних висновків Верховного Суду про застосування положень Кодексу України з процедур банкрутства. Рішення, внесені до ЄДРСР, за січень-березень 2021 року.
57. Дайджест судової практики КГС ВС у справах про банкрутство (18.06.2019-15.07.2019) URL: https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/dajdzhest_18_06_15_07_2019.pdf
58. Судова практика у справах про банкрутство: дайджест актуальних висновків Верховного Суду (січень-березень 2021 року) URL: https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme/Dajagest_bankr_01_03_2021.pdf

Допоміжна література

1. Бутирська І.А. Правовий статус учасників справи про банкрутство: Монографія. Чернівці. Технодрук. 2017. 184 с.
2. Джунь В.В. Інститут неспроможності: світовий досвід розвитку і особливості становлення в Україні. Монографія. Вид. друге, випр. і доп. К. Юридическая практика. 2006. 384 с.
3. Жуков Сергій. Процедури банкрутства: можливості для боржників та кредиторів. Юридична газета. 13.04.2020. URL: <https://yur-gazeta.com/publications/practice/bankivske-ta-finansove-pravo/proceduri-bankrutstva-mozhливosti-dlya-borzhnikiv-ta-kreditoriv.html>

4. Козирева В.П., Сопілко І.М., Гаврилішин А.П. Правове регулювання банкрутства. Навч. пос. Київ. НАУ. 2014. 476 с.
5. Погребняк В.Я. Проблемні питання застосування Кодексу України з процедур банкрутства. 31.01.2020. URL: https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/tezy_Pogrebnyak.pdf
6. Поляков Р.Б. Інститут банкрутства (неспроможності) в Україні та Німеччині: порівняльно-правове дослідження. Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право». Запорізький національний університет. Запоріжжя. 2022. URL: https://chtyvo.org.ua/authors/Poliakov_Rodion/Instytut_bankrutstva_nespromozhnosti_v_Ukraini_ta_Nimechchyni_porivnialno-pravove_doslidzhennia/
7. Поляков Р.Б. Конкурсний процес Стародавнього Риму <http://dspace.onua.edu.ua/bitstream/handle/11300/19720/Поляков%20Р.%20Б.%20Конкурсний%20процес%20Стародавнього%20Риму.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
8. Пригуза П.Д. Теоретичні та практичні аспекти конкурсного права: розмежування предмету. URL: <https://ks.arbitr.gov.ua/sud5024/pres-centr/publications/418160/>
9. Філіп М.О. Виникнення та розвиток інституту банкрутства в Україні. Теоретичне та практичне застосування результатів сучасної науки. Запоріжжя. 2020. Том. 5. URL: /C:/Users/User/Downloads/6262-Текст0%20статті-11635-1-110-20201201.pdf

Інформаційні ресурси в Інтернет

1. Офіційний портал Верховної Ради України. URL: <http://rada.gov.ua/>
2. Офіційний сайт Верховного Суду. URL: <https://court.gov.ua/>
3. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/>
4. Офіційний сайт Міністерства юстиції України. URL: <https://minjust.gov.ua/>
- 5.
- 6.
7. Юридична газета. Електронне видання. URL: <https://yur-gazeta.com/>
8. Репозитарій НАУ. URL: <http://er.nau.edu.ua/handle/NAU/5>